

NAMS siūlymai

Darbo kodekso (suvestinė redakcija nuo 2017-07-01) tobulinimui

Darbo ir poilsio laiką reglamentuojančios Darbo kodekso nuostatos

Nr.	Institutas	Esamas reguliavimas, neįsigaliojusio Darbo kodekso (2017-07-01 redakcija) straipsniais:	Siūlymai ir argumentai
1.	Darbo laiko režimas. Suminė darbo laiko apskaita/ šeimos interesų apsauga.	<p>115 str 3 d. :</p> <p>3. Darbdavys privalo užtikrinti tolygų darbuotojų keitimąsi pamainomis. Teisę pasirinkti pamainą per dvi darbo dienas nuo jų pranešimo turi asmenys, auginantys vaiką iki trejų metų, o asmenys, auginantys vaiką iki septynerių metų, jeigu yra tokia galimybė.</p>	<p>Argumentai: Sudaryti sąlygas tėvams, kurie neseniai įvaikino vaiką galimybę daugiau laiko skirti pirmiesiems vaiko įsiliejimo į šeimą metams ir finansinę apsaugą tokiai šeimai, t. y. iš esmės traktuoti tokius tėvus, kaip ir tėvus, auginančius biologinius vaikus iki 3 metų.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti Darbo kodekso 115 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p style="padding-left: 40px;">„3. Darbdavys privalo užtikrinti tolygų darbuotojų keitimąsi pamainomis. Teisę pasirinkti pamainą per dvi darbo dienas nuo jų pranešimo turi asmenys, auginantys vaiką iki trejų metų arba vyresnį įvaikintą vaiką (išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas), jei nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos praėjo mažiau nei treji metai, o asmenys, auginantys vaiką iki septynerių metų, jeigu yra tokia galimybė.“</p>
2.	Poilsio laikas. Kasmetinės atostogos.	<p>126 str. 2, 3 d.</p> <p>2. Darbuotojams suteikiamos ne mažiau kaip dvidešimt darbo dienų (jeigu dirbama penkias darbo dienas per savaitę) arba ne mažiau kaip dvidešimt keturių darbo dienų (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę) kasmetinės atostogos. Jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, darbuotojui turi būti suteiktos ne trumpesnės kaip keturių savaitių trukmės atostogos.</p> <p>3. Atostogos skaičiuojamos darbo dienomis. Švenčių dienos į atostogų trukmę neįskaičiuojamos.</p>	<p>Argumentai: Siūlytina grąžinti šiuo metu galiojančiame DK numatyta atostogų trukmę.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti Darbo kodekso 126 straipsnio 2, 3 dalis ir jas išdėstyti taip:</p> <p style="padding-left: 40px;">„2. Darbuotojams suteikiamos ne mažiau kaip dvidešimt darbo dienų (jeigu dirbama penkias darbo dienas per savaitę) arba ne mažiau kaip dvidešimt keturių darbo dienų (jeigu dirbama šešias darbo dienas per savaitę) kasmetinės atostogos. Jeigu darbo dienų per savaitę skaičius yra mažesnis arba skirtingas, darbuotojui turi būti suteiktos ne trumpesnės kaip keturių savaitių trukmės atostogos. Darbuotojams suteikiamos ne mažiau kaip dvidešimt aštuonių kalendorinių dienų kasmetinės atostogos. Kasmetinės trisdešimt penkių kalendorinių dienų atostogos suteikiamos: darbuotojams iki aštuoniolikos metų, neįgaliesiems, darbuotojams, vieniems auginantiems vaiką iki keturiolikos metų, arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų. Dirbantiems ne visą darbo laiką kasmetinės atostogos netrumpinamos.</p>

			3. ~~Atostogos skaičiuojamos darbo dienomis. Švenčių dienos į atostogų trukmę neįskaičiuojamos.~~
3.		<p>128 str. 4 d. 5 p.</p> <p>4. Kasmetinių atostogų suteikimo eilė darbovietėje sudaroma, atsižvelgiant į šių darbuotojų pageidavimus (prioriteto tvarka):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) nėščios darbuotojos ir darbuotojai, auginantys bent vieną vaiką iki trejų metų; 2) darbuotojai, auginantys bent vieną vaiką iki keturiolikos metų ar neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų; 3) darbuotojai, auginantys du ir daugiau vaikų; 4) darbuotojai, paskutiniaisiais kalendoriniais metais atostogavę mažiau negu dešimt darbo dienų; 5) darbuotojai, turintys nepanaudotų kasmetinių atostogų už praėjusius darbo metus. 	<p>Argumentai: sudaryti sąlygas tėvams, kurie neseniai įvaikino vaiką galimybę daugiau laiko skirti pirmiesiems vaiko išiliejimo į šeimą metams ir finansinę apsaugą tokiai šeimai, t. y. iš esmės traktuoti tokius tėvus, kaip ir tėvus, auginančius biologinius vaikus iki 3 metų.</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti Darbo kodekso 128 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Kasmetinių atostogų suteikimo eilė darbovietėje sudaroma, atsižvelgiant į šių darbuotojų pageidavimus (prioriteto tvarka): 1) nėščios darbuotojos ir darbuotojai, auginantys bent vieną vaiką iki trejų metų arba vyresnį įvaikintą vaiką (išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas), jei nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos praėjo mažiau nei treji metai; 2) darbuotojai, auginantys bent vieną vaiką iki keturiolikos metų ar neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų; 3) darbuotojai, auginantys du ir daugiau vaikų; 4) darbuotojai, paskutiniaisiais kalendoriniais metais atostogavę mažiau negu dešimt darbo dienų; 5) darbuotojai, turintys nepanaudotų kasmetinių atostogų už praėjusius darbo metus.“</p>
4.	Tėvystės atostogos	<p>133 str.</p> <p>1. Darbuotojams po vaiko gimimo suteikiamos trisdešimt kalendorinių dienų nepertraukiamos trukmės tėvystės atostogos. Šios atostogos suteikiamos bet kuriuo laikotarpiu nuo vaiko gimimo, iki vaikai sukanka trys mėnesiai (komplikuoto gimdymo atveju arba gimus dviem ir daugiau vaikų – nuo vaiko gimimo, iki vaikai sukanka šeši mėnesiai).</p> <p>2. Už šio straipsnio 1 dalyje nustatytą atostogų laiką mokama Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo nustatyta išmoka.</p>	<p>Argumentai: šis pasiūlymas teiktas DK keitimo projekte Nr. XIII P-290 Lietuvos Respublikos Prezidento 2017 m. sausio 11 d. dekretu Nr. 1K-847 vaiko teisių apsaugos pakete. Tikslas - suvienodinti sąlygas prižiūrėti įvaikintą vaiką, kaip ir pagimdytą biologinį vaiką,</p> <p>Pasiūlymas: Papildyti Darbo kodekso 133 straipsnį nauja 2 dalimi, buvusią 133 straipsnio 2 dalį laikyti 3 dalimi ir šias dalis išdėstyti taip: „2. Per tris mėnesius nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – per tris mėnesius nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos darbuotojams suteikiamos trisdešimt kalendorinių dienų nepertraukiamos trukmės tėvystės atostogos. Įvaikinus du ir daugiau vaikų – šios atostogos suteikiamos per šešis mėnesius nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – per šešis mėnesius nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos. Šioje dalyje nurodytos atostogos nesuteikiamos tuo atveju, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas arba kai įtėviui tam pačiam vaikui prižiūrėti jau buvo suteiktos atostogos.</p>

			<p>„3. Už šio straipsnio 1 ir 2 dalyje dalyse nustatytų atostogų laiką mokama Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo nustatyta išmoka.“</p>
5.	Atostogos vaikui prižiūrėti	<p>134 str. 1 d.</p> <p>2. Per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – per vieną mėnesį nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos pagal šeimos pasirinkimą įmotei ar įtėviui, išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas arba kai įmotei (įtėviui) tam pačiam vaikui prižiūrėti jau buvo suteiktos atostogos pagal šio straipsnio 1 dalį, suteikiamos trijų mėnesių atostogos vaikui prižiūrėti. Jeigu darbuotojas tuo pačiu metu tam pačiam vaikui prižiūrėti turi teisę tiek į atostogas pagal šio straipsnio 1 dalį, tiek pagal šią dalį, darbuotojui suteikiamos atitinkamos atostogos jo pasirinkimu. Darbuotojai, turintys teisę gauti šias atostogas, gali jas imti pakaitomis.</p>	<p>Argumentai: Analogiškas DK keitimo projektas Nr. XIIP-290, teiktas Lietuvos Respublikos Prezidento 2017 m. sausio 11 d. dekretu Nr. 1K-847 vaiko teisių apsaugos pakete, tikslu suvienodinti sąlygas prižiūrėti įvaikintą vaiką, kaip ir pagimdytą biologinį vaiką. Šiuo pasiūlymų siūloma patobulinti teiktą projektą leidžiant vaiko priežiūros atostogas tėvams imti dalimis ir/arba naudotis ne visos trukmės atostogomis. Tai leistų priartinti sąlygas prižiūrėti įvaikintą vaiką, prie sąlygų auginti pagimdytą biologinį vaiką.</p> <p>Pasiūlymas: Pakeisti Darbo kodekso 134 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. ~~Per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – per vieną mėnesį nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos~~ pagal šeimos pasirinkimą įmotei ar įtėviui, išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas arba kai įmotei (įtėviui) tam pačiam vaikui prižiūrėti jau buvo suteiktos atostogos pagal šio straipsnio 1 dalį, raštu įspėjus darbdavį ne vėliau kaip prieš keturiolika kalendorinių dienų, suteikiamos ~~trijų mėnesių~~ atostogos vaikui prižiūrėti iki sueis dvidešimt keturi mėnesiai, skaičiuojant nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos. Jeigu darbuotojas tuo pačiu metu tam pačiam vaikui prižiūrėti turi teisę tiek į atostogas pagal šio straipsnio 1 dalį, tiek pagal šią dalį, darbuotojui suteikiamos atitinkamos atostogos jo pasirinkimu. Atostogas galima imti visas iš karto arba dalimis. Darbuotojai, turintys teisę gauti šias atostogas, gali jas imti pakaitomis.“</p>
6.	Motinystės/tėvystės ir neįgalųjų sauga	<p>107 str., 117 str., 119 str.</p>	<p>Argumentai: DK 117 straipsnyje nelieka šiuo metu galiojančios DK redakcijos 154 str. 4 d. įtvirtintos nuostatos, pagal kurią „Neįgalieji, jeigu jiems nedraudžia Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvada, nėščios moterys, neseniai pagimdžiusios moterys, krūtimi maitinančios moterys, darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų, darbuotojai, vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, gali būti skiriami dirbti naktį tik jų sutikimu“.</p> <p>Analogiškai DK 119 straipsnyje nelieka apribojimų pavedant atlikti viršvalandinius darbus, nors šiuo metu galiojančios DK redakcijos 150 straipsnio 4 dalyje numatyta, jog „Nėščios moterys, neseniai pagimdžiusios moterys, krūtimi maitinančios moterys, darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų, darbuotojai, vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų“.</p>

metų, ir neįgalieji **gali būti skiriami dirbti viršvalandinius darbus tik jų sutikimu**. Be to, neįgalieji gali būti skiriami dirbti viršvalandinius darbus, jeigu to jiems nedraudžia Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvada“.

Naujos redakcijos DK 107 straipsnyje nėra šiuo metu galiojančio DK 220 str. 3 d. įtvirtintos nuostatos, pagal kurią „Nėščios moterys, neseniai pagimdžiusios moterys ir krūtimi maitinančios moterys, darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų, bei darbuotojai, vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, **gali būti siunčiami į tarnybinę komandiruotę tik jų sutikimu**“.

Pasiūlymas: Manytina, jog būtina įtvirtinti šią socialiai pažeidžiamų darbuotojų grupių garantiją nesutikti dirbti nakties metu, vykti į tarnybinę komandiruotę ir atlikti viršvalandinius darbus, atitinkamai papildant DK 107 straipsnį nauja 7 dalimi, 117 straipsnį nauja 5 dalimi, 119 straipsnį nauja 5 dalimi ir jas išdėstyti taip:

1) Papildyti Darbo kodekso 107 straipsnį nauja 7 dalimi:

„7. Nėščios moterys, neseniai pagimdžiusios moterys ir krūtimi maitinančios moterys, darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų arba vyresnį įvaikintą vaiką (išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas), jei nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos praėjo mažiau nei treji metai, o taip pat darbuotojai, vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, gali būti siunčiami į komandiruotę tik jų sutikimu.“

2) Papildyti Darbo kodekso 117 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Neįgalieji, jeigu jiems nedraudžia Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvada, nėščios moterys, neseniai pagimdžiusios moterys, krūtimi maitinančios moterys, darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų arba vyresnį įvaikintą vaiką (išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas), jei nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos praėjo mažiau nei treji metai, taip pat darbuotojai, vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, gali būti skiriami dirbti naktį tik jų sutikimu.“

2) Papildyti Darbo kodekso 119 straipsnį nauja 5 dalimi:

„5. Neįgalieji, jeigu jiems nedraudžia Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvada, nėščios moterys, neseniai pagimdžiusios moterys, krūtimi maitinančios moterys,

			<p>darbuotojai, auginantys vaiką iki trejų metų, darbuotojai arba vyresnį įvaikintą vaiką (išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas), jei nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos praėjo mažiau nei treji metai taip pat darbuotojai vieni auginantys vaiką iki keturiolikos metų arba neįgalų vaiką iki aštuoniolikos metų, gali būti skiriami dirbti viršvalandinius darbus tik jų sutikimu, įskaitant išimtinus atvejus.“</p>
--	--	--	---